Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302 Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036 УНСоюз (201) 451-2200

РІК XC. Ч. 140. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 27-го ЛИПНЯ 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 27, 1983 No. 140. VOL. XC.

ЗБІРКА ЮВІЛЕЙНОГО ФОНДУ НТШ УЖЕ ПЕРЕСТУПИЛА 100,000 ДОЛЯРІВ

ПРАЦЯ І ПЛЯНИ НТШ В ЗСА В ЮВІЛЕЙНОМУ РОЦІ БУЛИ ПРЕДМЕТОМ НАРАД І РІШЕНЬ ПЛЕНАРНОГО ЗАСІДАННЯ ЙОГО УПРАВИ

Ню Йорк, Н.Й. — Досі все ще тільки „тиха" збірка на ювілейний фонд Наукового Товариства ім. Шевченка, яке в цьому році відзначає 110 років існування та своєї служби українському народові та його правді, переступила вже 100,000 долярів — звітували голова Ради Наукових Товариств ім. Шевченка і голова НТШ в Америці проф. д-р Ярослав Падох та новокооптований член Президії Управи НТША і голова Фінансової комісії Ювілейного Комітету НТШ д-р Степан Ворох на другому з черги в цьому році пленарному засіданні Управ НТШ в Америці, яке відбулося тут у вже вповні влаштованих власних нових приміщеннях в суботу, 10-го липня.

Оба звітодавці з подивом і вдячністю стверджували, що хоча ця збіркова акція досі ще не була розголошена і відбувалася радше „тихо" особистими зв'язками членів Фінансової комісії, очолюваного д-ром Романом Осінчуком Ювілейного Комітету НТШ, досі на неї вже відгукнулося кругло 70 фундаторів НТШ, які склали по 1,000 і більше долярів, десять меценатів НТШ, які склали по 500 і більше долярів, та кілька добродіїв НТШ, які склали по 100 і більше долярів, усі на загальну суму вже понад 100,000 долярів. Оба звітодаці, як опісля також дискутанти, підкреслювали великий не тільки фінансовий, але також і в першу чергу моральний успіх цієї акції, бо цей успіх найбільше переконливо свідчить про свідомість та непомінену жертвенність нашої патріотичної громади, не зважаючи на внутрішні суперечності, що тепер заіснували.

Пленарне засідання відкрив і ним проводив голова проф. д-р Ярослав Падох, а секретарював д-р Богдан Коваль. Під час засідання вшановано хвилиною тихої молитви померлого в звітовому часі звичайного члена НТШ д-ра Петра Богданського.

Голова НТША проф. д-р Ярослав Падох, започатковуючи серію звітування Екзекутиви Управи за час від попереднього пленарного засідання, яке відбулося 22-го січня ц.р., подав загальний огляд праці і стану Товариства в звітовому часі, зупиняючись довше зокрема на двох актуальних справах: 1) набутті і перебудові нового Дому НТШ та 2) підготові та започаткуванні відмічувань 110-річчя існування і праці та досягнень НТШ і 35-річчя заснування і праці НТШ в Америці, про що основніше звітували опісля ще окремі референти: голова Комітету набуття і перебудови нового дому проф. д-р Р. Осінчук, голова Організаційного комітету Ювілейної наукової конференції, науковий секретар НТШ проф. д-р Леонід Рудницький, голова Фінансової комісії Ювілейного комітету д-р С. Ворох та інші.

Крім багатьох справ, зв'язаних з набуттям і перебудовою дому та підготовою ювілею і започаткування збірки фондів, Президія НТШ у звітовому часі не занедбала і своїх наукових, публікаційних та інших статутових обов'язків — звітував голова д-р Я. Падох, згадуючи зокрема Шевченківську наукову конференцію, конференцію для вшанування пам'яті померлого в звітовому часі свого вельми заслуженого дійсного члена, о. А. Великого, ЧСВВ, видатну і проповідну участь українських науковців, зокрема професорів д-ра Степана Горака і д-ра Дмитра Штогрина в науковій конференції в Іллинойському університеті в Урбані та інше.

В дальшому звітували — переважно про наукову й публікаційну активність НТШ та їх власну заступники голови проф. д-р С. Горак, проф. д-р Григор Лужницький і проф. д-р Іван Головінський та науковий секретар проф. д-р Л. Рудницький, а фінансовий звіт склав скарбник мгр Володимир Рак.

Після дискусії всі звіти схвалено.

На закінчення нарад пленарна сесія, на пропозиції д-ра Я. Падоха та інших членів Президії, схвалила цілий ряд справ відносно остаточного влаштування нового Дому НТШ та збірки фонду на покриття боргів за цей дім, дальшої підготови та переведення ювілейних святкувань, посилення наукової діяльності, зокрема участи в крайових та міжнародних наукових конференціях, завершення вже запляннованих та плянування нових наукових публікацій, заангажування додаткової канцелярійної сили, визначення нового речинця Загальних зборів з уваги на ювілейні святкування та ряду інших актуальних адміністраційних, наукових і публікаційних справ.

Визначуи великі заслуги д-ра С. Вороха для НТШ, пленарна сесія на пропозицію голови д-ра Я. Падоха — одноґушно рішила кооптувати д-ра Вороха на члена Президії Управи НТШ в Америці.

На пропозиції проф. Г. Лужницького, проф. В. Ленцика та інших пленарна сесія схвалила протокольно висловити вдячність головам д-рові Я. Падохові, заступникам голові д-рові С. Гораків, д-рові Л. Рудницькому, голові Ювілейного Комітету д-рові Р. Осінчукові, д-рові С. Ворохові, проф. М. Семчишиновій, д-рові Рогозинському, проф. В. Калиновичеві, мгрові Р. Ракові, д-рові Б. Ковалеві та д-р Ірині Падох за їхні зусилля в теперішній підготові ювілейних святкувань та зокрема у збірці ювілейного фонду.

На цьому закінчено цю чергову пленарну сесію Управи НШТ в Америці.

УІА ДІСТАВ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД МІСЬКОГО ПОДАТКУ

З радісною вісткою про звільнення податку УІА — у редакції „Свободи" (сидять): д-р Ростислав Сочинський і Лідія Савойка. Стоять (зліва) мгр Володимир Баранецький і інж. Володимир Назаревич.

Джерзі Ситі, Н. Дж. (Л. В-а). — З радісною новиною прибули до редакції „Свободи" віцепрезидент УІА і члени Ради Директорів Українського Інституту Америки, інж. Володимир Назаревич, мгр Володимир Баранецький, д-р Ростислав Сочинський і керівник Комісії суспільної праці Лідія Савойка, в понеділок, 18-го липня, щоб поділитися цією вісткою з редакторами „Свободи" і „Українського Тижневика": Інститут звільнено від міського реальностевого податку.

Затяжна і один час майже кризова ситуація, — бо УІА мав би платити податку 65,000 долярів річно, — нарешті розв'язана позитивно і для УІА і для багатьох освітньо-харитативних і культурно-мистецьких нюйоркських інституцій, з посередньою великою користю для міста Ню Йорку. Йшлося не про єдиний УІА, а про ще понад дві сотні подібних установ, які також добилися „зміни настрою" в посадника Едварда Кача, який мав мужність відкликати свої власні постанови і привернути цим багатьом інституціям неподатковий статус.

Про це все широко обговорювано в пресі протягом останніх півтора року. Нарешті було проведено докладне переслухання в Міській раді Ню Йорку всередині минулого місяця, коли українські представники від НТША, УВАН і УІА подали свої добре умотивовані причини, чому їхні установи мають бути звільнені від податку. Віцепрезидент інж. В. Назаревич боронив там інтереси УІА, адвокат Степан Ярема говорив у імені УВАН і д-р Ярослав Падох — від НТША. Українці тут списалися знаменито, як ми довідуємося, зробивши „жед тим добру підготовчу працю. Але тут було щось більше, ніж тільки співпраця українців поміж собою. Перед переслуханням зорганізувався був Координаційний комітет непибутковців-організацій міста, до якого увійшло кільканадцять найбільш престижевих добродійних, освітніх і мистецьких груп Ню Йорку, що теж були втратили неприбутковий статус. Цей Комітет очолив інж. Володимир Назаревич. При ідеальній співпраці поміж собою усіх членів Комітету вдалося повести справу полагодження питань податку вірним шляхом.

Значну підтримку змаганням за звільнення від реальностевого податку дала Комітетові голова Міської ради Керрол Беллямі. Сприяла справі теж та обставина, що скарбниця міста неперебачено є тепер в ліпшій фінансовій ситуації, ніж сподівалися найбільші оптимісти. Ню Йорк має 550 мільйонів долярів надвишки у бюджеті. Тому посадник „міг бути великодушним" щодо цих усіх досі роками традиційно звільнених від податку нюйоркських культурно-харитативних установ, серед яких є і малі етнічні групи і більші, аж геть угору до великих музеїв, чи й самого Лінкольн-Центру.

Гості в редакції у двогодинній розмові з докладністю розповіли про весь перебіг прелімінарної праці, виконаної Інститутом, і, слід сказати, що вся праця УІА за ці останні роки виглядає дуже імпозантно. Хто цікавиться життям назагал рухливої української етнічної групи в Ню Йорку, де багато організацій змагаються в активностях за „пальму першенства", все таки мусить поставити УІА на одне з перших місць. Особливо є дві ділянки праці, які по-своєму унікальні. Для прикладу узяти в діяльність на форумі громадян-сеньйорів.

Про цю ділянку праці УІА з відданістю й охотою розповіла Л. Савойка, відома на всю країну діячка Американської католицької іміграційної служби, якій завдячують тисячі імігрантів до ЗСА свою ліпшу долю. Це був знаменитий почин Ради Директорів УІА запросити якраз Л. Савойку для керівника програм для

(Закінчення на ст. 4)

ПЛЯНУЮТЬ ПОШИРЕНІ ДІЇ В ЦЕНТРАЛЬНІЙ АМЕРИЦІ

Вашінґтон. — Висока офіційна особа Адміністрації президента Роналда Регена заявила в неділю, 24-го липня, що ЗСА готують збільшення секретних операцій розвідки в Центральній Америці як частину пляну збільшення американської військової діяльности в цьому районі.

Пляни, які тепер опрацьовуються і вдосконалюються, але які в основному були схвалені вже Білим Домом, включають приспішену допомогу протиурядовим повстанцям у Нікарагуа і кампанію саботажу, спрямовану проти кубинських устатковань у Нікарагуа.

Поширена програма напіввійськової діяльности, сказала ця офіційна особа, зробить діяльність Центральної Розвідчої Агенції в Центральній Америці найбільшими таємними операціями ЗСА від часу закінчення в'єтнамської війни.

Офіційні особи розвідки заявили, що, згідно з плянами, повстанські сили в Нікарагуа значно зростуть понад сучасний рівень приблизно 10,000.

Таке плянування робиться в той час, коли Конгрес наближається до кінцевої дії законодавства, яке повинно зменшити кошти на таємну американську допомогу нікарагуанським повстанцям. Дебати про цей закон повинні початися в четвер, а голосування може відбутися ще наприкінці тижня.

Тому, що заплянувані операції є поширенням таємних операцій, які були схвалені президентом Регеном ще в 1981 році, а Конгрес систематично повідомляють про ці операції в міру їх розвитку, офіційні особи заявили, що Адміністрація не зобов'язана повідомляти коісії Конгресу негайно після кожного нового розвитку подій.

Посол ЗСА в Нікарагуа Ентоні Квейнтон сказав у „неділю, що політика ЗСА не є повалити сандиністський уряд. Наша політика — це попробувати змінити її виконання в деяких основних точках, які відповідають нашим інтересам і нашим життєвим цілям безпеки в цілій Центральній Америці".

Г. КІССІНДЖЕР НАРАДЖУВАВСЯ З ПРЕЗИДЕНТОМ

Вашінґтон. — Колишній державний секретар Генрі Кіссінджер мав наради з президентом Роналдом Регеном у понеділок, 25-го липня, після яких заявив, що недавно створена комісія для Центральної Америки не закінчить своєї роботи не скоріше як у лютому наступного року.

На пресовій конференції в Державному департаменті Кіссінджер заявив, що 12-членна комісія має стільки роботи, що свій рапорт про „далекосяжну і середню програми в Центральній Америці" закінчить щойно 1-го лютого. Попередній термін, встановлений Президентом, був 1-го грудня.

Генрі Кіссінджер

Потім Кіссінджер додав, що комісія не має визначених їй обмежених проблем, якими вона повинна займатися. Він сказав, що комісія відвідає Нікарагуа та інші частини Центральної Америки, але завважив, що „при жадних обставинах комісія не проводитиме ніяких переговорів" у цьому районі.

„Я думаю, що зовсім можливо, що рапорт охопить основні сторони закордонної політики Адміністрації" — сказав Кіссінджер. „Ми всі повинні спрямувати наші зусилля з відкритим серцем і бажанням погодитися і поступати відповідно до обставин і фактів незалежно від наших попередніх уявлень. Я думаю, що зобов'язуючим є уникати різких спорів, які були характерні під час в'єтнамського періоду, а також ми повинні уникати подібної непевности наших цілей і того, що можна осягнути", — продовжував колишній державний секретар. „Я вважаю, що комісія постарається внести свій вклад, щоб уникнути кризи, подібної до в'єтнамської".

Навіть після виступу Кіссінджера деякі демократи в Конгресі продовжували критикувати певні аспекти політики Адміністрації відносно Центральної Америки.

Поновились бої в рядах ПВО

Бейрут, Ливан. — Згідно з повідомленням бюра Палестинської Визвольної Організації в Тріполі, Ливан, завзяті бої вибухли в неділю, 24-го липня, між частинами Фата, вірними своєму лідерові Арафатові та бунтівниками проти його лідерства. Бої тривали кілька годин і відбувалися в східньоливанській долині Бекаа поблизу вузла Штаура.

Згідно з повідомленням з Тріполі два вояки „вірні Арафатові, були вбиті, а один поранений. Джерела ливанської поліції говорять, що було вбиті п'ять вояків, а 14 ранених.

Палестинська пресова служба заявила, що бій тривав дві години, і що всі атаки були відбиті, бунтівникам не вдалося здобути жадного успіху. Після короткої перерви бунтівники розпочали новий наступ, але і цим разом були відбиті.

Повідомлення ПВО заперечує попередні вісті бунтівників про те, що їхні частини зайняли дві укріплені позиції, склад зброї та місцеву головну квартиру Фата.

Від початку бунту 7-го травня антиарафатські сили займали позицію за позицією, і в долині Бекаа майже всі позиції тепер знаходяться в руках бунтівників, крім позицій в Штаурі і Баальбеку.

Нові бої між ворогуючими фракціями партизанського крила Фата вибухли в той час, як арабські країни намагаються мирним шляхом полагодити непорозуміння в рядах ПВО, а також непорозуміння між Арафатом і Сирією.

У даному випадку покищо не ясно, що було причиною виникнення нових боїв після встановлення перемир'я і припинення вогню, які протривали майже два тижні.

Останні заходи Арафата пом'якшити розходження між ним і бунтівниками, видно, не допровадили до бажаного результату. Деякі переміщення в командному складі Фата не задовільнили бунтівників.

Сім активістів групи Ґрінпіс повернулись

Енкоридж, Аляска. — Активісти проти незаконного виводу китів Ґрінпіс, які провели в Совєтському Союзі кілька днів, були повністю ізольовані від зовнішнього світу і не знали про свою долю до останньої хвилини.

Лідер групи Джан Кук заявив, що після того, як їх арештували на китобойній станції Лоріно, їм дали ручки і папір і попросили описати те, як з ними поводилися після арешту.

Кук і чотири його товариші були арештовані десять хвилин після причалення до совєтського берега в понеділок минулого тижня. Шостого забрав гелікоптер, коли він намагався втекти на малому човні назад до пароплава „Рейнбов воррійор", на якому приїхала група, сьомого арештували після того, як він привіз радіопередавальну апаратуру на берег. Тому совєтські старшини могли говорити через перекладача з залогою пароплава. Всі семеро були повернуті на пароплав „Рейнбов воррійор" у відкритому морі в половині дороги між Чукоткою і Аляскою в п'ятницю минулого тижня.

Кук у своєму інтерв'ю в суботу після причалення сказав, що після того, як вони дістали радіо, перекладач групи Ґрінпіс сказав совєтському старшині, хто вони і чого прибули.

„Початкова реакція була: забирайте своїх людей і йдіть геть звідси, але потім змінилася на іншу: ви ніколи не повернетеся на свій пароплав. Я думаю, що він зрозумів, що буде мати клопоти, якщо дозволить нам повернутися на пароплав".

Група Ґрінпіс організувала рейд на совєтський берег, щоб доказати, що совєтські китобої незаконно вбивають китів, а їхнє м'ясо вживають для промислового вирощування норок на хутра, що заборонено міжнародним правом щодо ловлі китів.

Група Ґрінпіс заявляє, що вона зняла фільм операції лову китів і перероблення м'яса китів на корм для норок, але совєтський делегат в Міжнародній китобойній комісії заперечив автентичність фільму.

В Америці

НЮ ЙОРК ПЕРЕПОВНЕНИЙ сальвадорськими втікачами, які напливли через війну в їхній країні сюди ще починаючи з 1980 року. Нюйоркські суди переповнені їхніми проханнями добитися дозволу залишитися в ЗСА постійно. Всіх сальвадорців тут обраховують на сотні тисяч. В цілій країні є їх 500,000 осіб, тобто одна десята загального числа сальвадорців у самому Сальвадорі. Ню Йорк має їх приблизно коло 120,000, а на Лонг Айленді є 40,000.

КОЖНОЇ ГОДИНИ ДО БЮРА, яке відповідає на питання про хворобу „Ейдс" (Aids), дзвонять 1,200 осіб. — „Ейдс" — це таємниче статеве захворіння, від якого помирають дев'ять з кожних десяти недужих, в першу чергу чоловіки-гомосексуалісти (73 відсотків); в другу чергу наркомани які дістають уколи наркотиків дожильно (біля 17 відсотків); гаїтяни стоять на третьому місці, серед них теж багато гомосексуалістів і наркоманів; нарешті мала група жінок, які мали статеві зносини з чоловіками перших двох груп, та дуже незначна кількість хворих на гемофілію, які дістали хворобу через трансфузію крови; таких людей досі є 14 осіб, тобто на три мільйони американців, які дістають трансфузію крови річно тут, одна особа може захворіти цією недугою, що майже завжди кінчається смертю. Лише чотири особи, — пише „Ю.С.Ньюз енд Ворлд Ріпорт" з усіх відомих хворих цією хворобою, не цілком потрапляють в перші чотири категорії людей, хворих на „Ейдс", вони натомість обслуговували хворих. Це породило підозру в декого з медиків, що ці четверо могли заразитися під час праці. Але детальніше вивчення історії хвороби і життя цих чотирьох осіб виявило, що один таки був гомосексуалістом та мав також гепатит і сифіліс (хвороби — широко розповсюджені поміж цими жертвами хвороби „Ейдс"), а одна жінка-індіянка вживала наркотики: маріхуану, кокаїн й мескаліну. Лише двох чоловіків не можна було досі опридлити до жадної з названих груп.

В ЧАС, КОЛИ культурні організації в ЗСА все більше й більше зустрічаються з фінансовою непевністю завтрішнього дня, три з найбільш багатих американських добродійних фундацій прийшли цим культурно-мистецьким організаціям з значною фінансовою допомогою, встановивши Крайовий мистецький стабілізаційний фонд, з метою допомогти визначним мистецьким організаціям здобути міцніший фіскальний менеджмент. На цей Фонд Фундація Форда дає 7 мільйонів долярів, Фундація Андрю В. Мелона — 1,5 мільйона долярів, і Фундація Рокфеллера — півмільйона долярів.

У світі

ЗАХІДНІ ДИПЛОМАТИ повідомляють з Парижу, Франція, що кожного року складна передова технологія, яка має застосування у військовій техніці і яка коштує мільйони долярів, щезає за кордонами Совєтського Союзу і його союзників викрадена або незаконно куплена совєтськими агентами і шпигунами. Часом агенти країн Варшавського Пакту настільки спритно і успішно діють, що можуть навіть переправити украдену технологію назад для ремонту, якщо вона вийшла з ладу. Американські закони і угоди НАТО забороняють передачу складної військової технології іншим державам, особливо совєтського бльоку. Не зважаючи на заборону, кількість викрадення чи іншим незаконним способом придбаних технічних секретів є поражаючою і подивуґідною, заявляють західні експерти розвідки.

КРАЙОВА АГЕНЦІЯ ПОЛІЦІЇ Японії повідомила в неділю, 24-го липня, що сильні дощі, які пройшли в Японії за останні дні, викликали повені і катастрофічні зсуви землі, вбиваючи щонайменше 75 осіб, багато осіб були ранені, а тисячі залишилися без даху над головою. Найбільше потерпіла префектура Шімане, де загинуло 70 осіб, а 43 пропали безвісти.

ПОЛЬСЬКЕ ПРЕСОВЕ АГЕНТСТВО ПАП повідомило в неділю, 24-го липня, що польські прокуратури вирішили встановити однотижневий термін розгляду справ для осіб, які мають бути амнестовані чи затримані, а потім суджені. Головні прокурори, які зустрілися в суботу у Варшаві, обіцяли закінчити до п'ятниці розгляд усіх справ, по обвинуваченню яких були заарештовані і перебувають в ув'язненні активісти „Солідарности" та інші особи, які чекали на суд. Уряд не подав точного числа осіб, які мають бути амнестовані, але перед тим офіційні особи повідомляли, що арештованих за порушення військового стану є 460 осіб та 190 осіб вже засуджених. Звільнення останньої групи буде підлягати окремому розглядові і спеціальним правилам.

Появилися твори В. Ґренджі Донського

Вашінґтон, Д. К. — Два роки тому тут виданням Карпатського Союзу, Інк., відділ у Вашінґтоні, вийшла 456-сторінкова збірка поезій письменника Василя Гренджі Донського, родом із Закарпаття (1897-1974) п.з. „Твори Василя Гренджі Донського, том І-ий, шляхом терновим". Зібрала і упорядкувала збірку дочка письменника Зірка Гренджа Донська; літературна редакція — проф. д-р Василь Лев; мистецьке оформлення цієї книги — М. Михалевич.

У збірці поезій В. Гренджі Донського є дев'ять розділів. Вони: І. „Квіти з терньом", 1923; ІІ. „Золоті ключі", 1923; ІІІ. „Шляхом терновим", 1924; ІУ. „Терновії квіти полонини", 1928; У. „Пісні зелених гір, 1929; УІ. „Тобі, рідний краю" 1936; УІІ. „В тюрмі", 1939; УІІІ. „Туга", 1940-1974; ІХ. „На еміграції", 1940-1974.

В. Гренджа Донський, будучи надзвичайно пильним письменником, випустив кілька збірок поезій, оповідань, повістей і драматичних творів. Останньо видана збірка — це тільки початок з циклу видань дальшої його творчости — поем, творів для дітей, драматичних і прозових творів, перекладів, публіцистики, кореспонденції та матеріялів про поета — споминів, статті, життєві ювілеї, світлини та інші.

Перший том збірки поезій Гренджі Донського в ціні 20 долярів можна набути, звернувшись на адресу: Carpathian Alliance, Inc. 5716 46th Avenue South, Minneapolis, Minn. 55417.

Вийшла канадська конституція по-українському

Оттава, Онт. (ОУПС-УІБ). — За підписом прем'єр-міністра П'єра Трудо вийшов тут друком офіційний урядовий переклад „Канадської Хартії Прав і Свобід" на українську мову.

В люксусовому настінному оформленні, на доброму папері це видання в нічому не уступає аналогічним виданням англійського та французького текстів. Тепер робляться заходи для перекладу інших конституційних документів Канади з 1982 року заходами Дирекції багатокультурности в Оттаві й при допомозі українських мовознавців Канади. Крім української мови для перекладів вжито теж німецької, італійської та інших.

Дирекція багатокультурности докладає зусиль, щоб іншомовні переклади основних канадських державних документів були приступні якнайширшим колам канадського суспільства.

Українські тексти можна виписувати прямо від: Publications Canada, Box 1986, Station B, Ottawa, Ont. K1P GG6.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Чи допомога Реґенові?

Президент Роналд Реґен проголосив, що він покличе до життя двопартійну Комісію, яка до 1-го грудня ц.р. має подати йому рекомендацію, як на довшу мету розв'язати проблему Центральної Америки, щоб зберегти її свободу, загрожену аґресією Совєтського Союзу за посередництвом Куби й Нікараґуа. На голову цієї Комісії Р. Реґен покликав Генрі Кіссінджера, що його Реґен назвав при цій нагоді „наче леґендою міжнародної дипломатії". Заява Реґена спричинила більше часописних коментарів на тему покликання до співпраці з Урядом Реґена Кіссінджера, ані ж сутня проблема Центральної Америки та нове — найгостріше до цього часу — обвинувачення Реґеном Совєтського Союзу в „аґресії" проти американського континенту.

Генрі Кіссінджер, колишній професор Колюмбійського університету в Ню Йорку, був дорадником нюйоркського губернатора Нелсона Рокефеллера у справах закордонної політики. Рокефеллер поручив Кіссінджера Ричардові Ніксонові на дорадника у справах крайової безпеки. Згодом Кіссінджер став державним секретарем Ніксона і його наступника Джералда Форда. Кіссінджер вславився своєю строго засекреченою підготовою першої подорожі Ніксона до Пекіну. Ця історична подорож закінчилася так званою Шанхайською деклярацією, яка започаткувала „нормалізацію" відносин ЗСА й суходільного комуністичного Китаю. Але Кіссінджер — архітект політики детанту з СССР — був звеличником державної доктрини австрійського канцлера Меттерніха, голови Віденського конґресу у 1815 році, яка впорядковувала хаос, що настав був після Наполеонських воєн. Це була доктрина „рівноваги сил". Успіх тієї доктрини полягав у тому, що вперше після Віденського конґресу відбулася тільки „льокальна" війна між Німеччиною і Францією у 1870 році та щойно у 1914 році вибухла Перша світова війна.

Вірний цій доктрині „рівноваги сил" Кіссінджер переконав Ніксона, щоб швидко після відвідин Пекіну полетіти до Москви задля розвіяння совєтського страху, що Америка веде супроти СССР „політику окружування". Опісля Кіссінджер був фактичним батьком проголошеної Ніксоном доктрини, що допомагати Америка може тільки тим народам чи країнам, які загрожені комунізмом самі себе боронять. Кіссінджер послідовно старався зберегти „рівновагу сили" між ЗСА і СССР і тому сприяв американсько-совєтським переговорам про обмеження стратегічної зброї, що закінчились були договором САЛТ-І (1971).

Кіссінджер не має великого досвіду у проблемі Центральної Америки і щойно тепер — за вістками з преси — переходить „вишкіл" у різних фахівців країн, положених на півдні ЗСА. Але він знає Совєтський Союз і знає проблему Куби та не належить до табору тих американських лібералів, для яких на першому місці стоять „права людини" і на другому — „співіснування" чи „детант" із Совєтським Союзом. Демократи у Конґресі, зокрема їхня більшість у Палаті Репрезентантів, є рішуче проти „нелеґальних" дій Центральної Розвідчої Аґенції (Сі-Ай-Ей) проти комуністичних режимів, у даному випадку проти комуністичного режиму в Нікараґуа, і наче принципово поручають „мирну" полагоду проблеми, яка настає у різних пунктах ґльобу в наслідок комуністичної — з Москви режисерованої і керованої — партизанки. Тому і в цьому випадку дуже трудно передбачити, якими можуть бути рекомендації такої двопартійної Комісії під головуванням Генрі Кіссінджера, які запевнили б мир і свободу країнам Центральної Америки з виключенням активної — явної військової чи засекреченої підпільної акції Америки.

Проте це був зручний тактичний маневр Реґена, щоби підкреслити знову свою примирливість супроти демократичної опозиції в ім'я принципу, що закордонна політика повинна (мусить) бути двопартійною. Покликання такої Комісії мусить бодай частинно здемобілізувати опозицію демократичної Палати Репрезентантів. Кіссінджер таки має поважне ім'я в обох партіях. Він — республіканець, але тієї „поміркованої середини", яка дуже близька правим демократам типу Генрі Джексона. Також досвід доказав, що й найкращі дипломати нічого не вдіють, як у безпосередньо зацікавлених сторін немає доброї волі знайти сприятливий для всіх компроміс. Александер Гейґ з авторитетом колишнього команданта збройних сил НАТО, державний секретар в уряді Роналда Реґена, дарма старався своїми особистими подорожами до Арґентини і Англії запобігти вибуховї війни між тими країнами. Філіп Габіб все ще нічого не вдіяв, щоби прикоротити максималістичні амбіції ізраїльського прем'єра Менахема Беґіна. Якщо Генрі Кіссінджерові вдасться знайти магічну рецепту на збереження Центральної Америки суверенною і вільною, всупереч намаганням Москви скомунізувати її, — він буде чародієм.

Юрій Артюшенко

ДО ПРОБЛЕМИ БАЙДУЖОСТИ ЗАХОДУ ДО УКРАЇНСЬКИХ ЖЕРТВ

II

Про деякі відомі особистості, із тих які до українських жертв голоду ставилися з байдужістю, дуже цікаво реферує д-р Мирон Куропась, у своїй цінній статті „Американська 'Червона декада' — промовчування вісток про Великий голод" у „Свободі" з 3-го і 4-го та 5-го травня 1983 року. В цій статті автор, між іншим, пише: „В авангарді кампанії популяризувати 'совєтський спосіб життя' йшли американські інтелектуали, кореспонденти і навіть службовці Уряду, всі ті, що непомітно перебільшували большевицькі досягнення, а іґнорували або ж 'раціоналізували' — оправдували міріяди помилок і недотягнень большевизму навіть, у разі потреби, по-змовницькому, закриваючи злочин большевицької влади. Особливо захоплені були ті, хто відвідував СССР протягом 1930-их років, майже всі вони, здавалося, знаходили в совєтах щось, що вони могли подивляти".

І далі автор цієї цінної статті цитує голоси цілого ряду духовних і світських лідерів різних інституцій і груп, які захоплювалися комуністичним суспільним ладом й порівнювали його з „...пануванням праведних на землі"; ці слова д-р М. Куропась цитує за американським духовником Шервудом Едді. При чому для багатьох із цих згадуваних особистостей для деякої преси вона була ідеалом, чи як автор, наприклад, пише: „для публікації 'Нейшен' Росія була першою справжньою демократією..."

При цьому треба підкреслити й те, що д-р М. Куропась у своїй статті назвав й прізвище одного з членів американського пресового корпусу, члена редакції „Кришчен Саєнс Монітор" — Вілляма Генрі як того, який був „помітним включенням" серед кореспондентів і який в 1933 році відвідав Україну та подав рапорт про те, що „більше ніж чотири мільйони селян згинуло з голоду".

Тож не тільки в суспільно-громадському, політичному і культурно-науковому секторах американського життя було багато таких, які ставилися байдуже до українських жертв. Як пише вищезгаданий автор у своїй статті, теж і „Білий Дім лишився байдужим". При чому, не зрушив Білого Дому з цієї позиції байдужости до українських жертв і з позиції настанови визнати де юре і „той протестний марш", у якому взяло участь біля 8,000 українців, — як зазначає автор згаданої статті.

У чому ж причина такої байдужости Заходу до українських жертв взагалі, а до жертв Великого голоду в Україні зокрема?

На нашу думку, причина лежить у силі совєтської пропаґанди, яка в московських руках діє ефективніше від зброї. Причина, в силі тієї пропаґанди, якій в минулому не могли протиставитися держави Східньої Европи, а якій сьогодні важко протиставитися державам усього західнього світу. Того західнього світу, який, власне, не може протиставитися большевицькій пропаґанді головно через оте промовчування українських жертв, про які ширший загал Заходу малощо знає, як також через оте неетичне ставлення до отієї жорстокої національної політики Москви супроти поневолених нею народів, як до внутрішньої справи СССР. Зокрема ж із-за браку отієї етичности в теперішній матеріялістичній філософії Заходу сильні спустошення приносить совєтська пропаґанда серед ліберальних течій, а особливо серед тих інтелектуалістів, які вірили і вірять, що все те, що писалося й що пишеться у совєтських виданнях, було й є незаперечною правдою, а як відомо, то в тих виданнях і в час штучного голоду твердилося, що: „в Україні жити стало краще, жити стало веселіше!"

І коли в час того страшного Великого голоду в Україну приїздили ті західні подорожани, то їм звичайно підсувалися такі пропаґандивні видання як, наприклад, видання О.Косіора з 1932 року „Создадим безклассовое общество во второй пятилетке", чи його ж працю „За ленинскую национальную политику" (Харків, 1934). В обох цих його виданнях він підкреслював те, що „пролетарська диктатура не тільки ліквідувала національне гноблення, а й гігантськими кроками рушила вперед економічний розвиток раніш відсталих національностей".

До речі, той же С.Косіор усіма силами поборював український націоналістичний рух, як це він зовсім ясно на пленумі комуністичної партії заявив: „український націоналізм й український націоналістичний ухил становлять в Україні головну небезпеку".

Із цих слів бачимо, що С. Косіор говорив про існування в Україні українського націоналістичного руху, але, про існування такого руху західні подорожани до СССР ніби не знали, а якщо ж знали, то вірили тим словам, що їм говорив С. Косіор, а не тим, що їм говорили українські націоналісти. Вони бо й не хотіли чути про те, що українські націоналісти в тридцятих роках відкидали не тільки накидувані їм Москвою большевицькі ідеї, але й проповідувані ними — західніми подорожанами „універсальні" ідеї, бо бачили в одних і других багато того спіль-

(Закінчення на ст. 4)

Іван Боднарук

30 років з дня смерти Соломії Крушельницької

Минає саме 30 років від часу, коли померла Соломія Крушельницька, славна українська співачка. Була вона однією із найкращих оперних співачок. „Чудова троянда, що співає наче соловейко", — ось що сказав про неї італійський поет Кардучі. На всі часи Соломія залишила по собі леґенду в музиці. Неперевершена своїм талантом і чудовим голосом підкорила собі світ.

Народилася Соломія Крушельницька в селі Білявинцях на Бучаччині. Ціла її родина була обдарована музично-вокальними здібностями. Ці здібності й науку вона дістала від батька. Вже на десятому році життя вміла читати найтяжчі композиції фортепіянових партитур. Маючи 12 років, уже виступала на концертах, а потім училася у Львівській консерваторії. Більшу частину дитячого віку провела в селі Біла на Тернопільщині, куди перенісся батько з Білявинець. Батько, священик, о. Арсеній, був дуже музикальний. Народилася Соломія 23-го вересня 1873 року.

У 1893 році 20-річною дівчиною, Соломія закінчила Львівську консерваторію, і її нагороджено медаллю. При допомозі друзів і адораторів її таланту вона поїхала до Міляно й там три роки вивчала оперний спів у проф. Креспі. Опісля продовжувала свої студії в Австрії, де й розпочала свої публічні виступи на дошках великих оперних театрів. Коли вернулася до Львова, Львівський театер доручив їй головні ролі в операх „Аїда", „Фавст", „Масковий баль" та інших, де її партнером був відомий тенор Олександер Мишуга. Зі Львова запросили її до Петербургу, Одеси, Парижу та інших европейських міст. Після того вона виступала в Римі та інших італійських містах з такими великими оперними співаками, як Енріко Карузо, Маттія Баттістіні, Тіто Руффо, Фйодор Шаляпін. Живучи в Італії, вона виступала також у Єгипті, Альжирі, ЗСА, Канаді та інших країнах. Вийшла заміж за італійського адвоката Річчіоні, який заряджував її фінансами. Коли він помер співачка вернулася до Львова й там померла 6-го листопада 1952 року на 80-му році життя. Працювала майже до кінця життя професором консерваторії.

„Прекрасній і чарівній Баттерфляй" Джіякомо Пуччіні, Торре дель Лаго, 1904 — написав великий італійський композитор на своєму портреті, подарованому С. Крушельницькій. Адже вона повернула на сцену його улюблену оперу „Мадам Баттерфляй", яка була зазнала провалу в театрі „Ля Скаля". Коли у ролі Баттерфляй виступила Крушельницька, опера мала великий успіх і вже не сходила із сцени. Одним із її звеличників був славний диригент Артуро Тосканіні, до гуртка її друзів належав Іван Франко. Італійський музикознавець Рінальдо Кортопассі сказав, що в останніх десятиріччях XX ст. працювали на сцені опери світу чотири співаки. І лише одна жінка могла стояти на одному рівні з ними. Нею була С.Крушельницька. Як згадує піяністка Джуліяна Веспурі, в 1929 році українці у ЗСА зустрічали Крушельницьку в народному строю, влаштовували для неї бенкети. Ірина Вільде писала: „Кажуть, що є старість, яка спотворює людину і є така, що ушляхетнює. Старість Соломії належала до цієї останньої. Щось маєстатичне було в її постаті, обличчі. Біле волосся чудово гармонізувало з її карими великими очима та ясними тонами суконь, які носила. Гарна була її проста безпосередність у ставленні до людини, глибоко гарними були її думки" (гл. Календар „Просвіти". Буенос-Айрес, 1968).

У 1897 році Соломія започаткувала свої численні та успішні виступи на американському континенті. Виконувала головні ролі в таких операх, як Аїда, Тоска, Валькірія, Сальомея, Мадам Баттерфляй, Джіяконда, Мефістофель, Трістан та Ізольда, Льогенґрін та інші і виконувала їх на протязі 35річної мистецької кар'єри, яку закінчила приблизно в 1930 році. Осягнувши великі успіхи в Італії і Франції, отримала запрошення до виступів у Сант-Яго, столиці Чіле, де виступала в 1907 році в ролі „Аїди". Почавши від 1906 року, співачка виступала в першорядних театрах Буенос-Айресу на протязі багатьох років аж до 1929 року.

Ярослав Стасик

ПІД РОЗДУМИ, ЩО РОБИТИ ?

Читаючи українську пресу, ми маємо нагоду довідатись про діяльність груп чи одиниць на неукраїнському форумі, які приносять користь-добро загальній українській справі. Журналісти і дописувачі, які слідкують за такою діяльністю, стараються аналізувати та робити підсумки цієї діяльности, подаючи свої зауваги або й оцінку пророблєної праці. Такі статті мають свою вартість, бо читач виробляє собі уяву про згадану діяльність. На ці теми я мав нагоду з багатьма людьми дискутувати.

Багато хто говорять, що не слід в подібних статтях давати напрямні, що і як робити, бо українці не люблять, щоби хтонебудь їх повчав. Таку думку обстоюють найперше люди, так звані всезнайки: вони знають все, самі нічого не хочуть робити. Я ж обстоюю думку, що нам зараз якнайбільше потрібно статтей-аналіз про працю зовнішню з висновками та порадами. Такі статті повчаючі; є вони виміною думок і досвіду для тих, хто вкладає меншу чи більшу працю в цю ділянку. Також ці статті є заохотою для інших.

Маючи до діла з подібною діяльністю, я хотів би поділитися своїм досвідом з читачами.

Українсько-американська співпраця. Хтось може запитати, чи є вона і чи часто діє? Можу ствердити, що така співпраця йде і вона дуже потрібна. На жаль, український загал таку співпрацю рідко плекає, частіше попросту від неї втікає, або ж пересуджує, мовляв шкода починати, бо з цього нічого не вийде... Частогусто загал уважає, що цими справами повинні займатися українські централі, такі чи інші установи, та вибрані люди. І тут саме „сук" цілої справи, бо тим самим громадянство скидає зі себе оцей обов'язок — бути українським амбасадором. Само собою зрозуміло, що напрямні політичної діяльности повинні б надавати наші централі, покликані для цього чинники, але це не вистачаюче. Такі Центральні установи чи вибрані люди можуть мати певний вплив на відповідні американські чинники, але щоденну інформативну працю мають виконати люди на місцях. Наприклад, підписування всіляких петицій. У нас це звужується до підписування таких петицій тільки українцями і то не масово. Такі петиції дають лише половину користи. Але справа мається інакше, коли такі петеції підписують загально американці.

Хтось може висловити сумнів, що американець не підпише українську петицію. Таке твердження не відповідає правді. Маючи з цим до діла, я можу сказати, що пересічно на сто американців, тільки десять ухилиться від підпису, коли до них звернутися з проханням підписати. До цього слід додати, що коли даний американець підписує петицію, він до певної міри вже зобов'язується підтримувати справу, про що була мова у петиції. Звертаючись за підписом під петицією, як правило, вручаєш відповідну летючку, а підписувачі, прочитавши, про що йде мова, між собою говорять про це та тим самим ширять опінію в нашу користь. Ми мусимо шукати собі приятелів серед американського довкілля, а не втікати від нього, замикаючи себе у власному ґетто. Я часто бачив, що такі летючки в англійській мові роздавано не тим людям, що треба. Їх роздають часто серед українців, які може й добре читати по-англійськи не вміють. А так, роздається ці матеріяли, щоб їх швидше позбутися, а пізніше написати у звіті , скільки то роздано летючок. Натомість роздавання таких летючок повинно бути пов'язане з якоюсь акцією, і робити це слід „на вірну адресу", тобто роздавати при кожній нагоді серед американців і тривалий час. Поширювати друковані матеріяли можна при станку праці (що повинні б виконувати українські робітники, — а серед робітників розумової праці — ті українці, які таку працю виконують). Але треба хотіти робити! Треба позбутися почуття незручности. Тут хочу навести один випадок про допомогу, яку дала мені наша преса. Отримавши „Український Тижневик", часопис англійською мовою, який появляється поруч щоденника „Свобода" в УНСоюзі, — якраз те число, що було посвячене жертвам Великого голоду, створеного штучно червоною Москвою в Україні 50 років тому, коли загинуло понад сім мільйоонів українського сільського населення, зі світлинами, я поробив поважну кількість відбитків „зіраксів" та роздав серед місцевих американських юнійних лідерів. Прочитавши, багато з них віри-

(Закінчення на стор. 4)

ВІЙСЬКОВІ ДЖЕРЕЛА Чаду повідомили в неділю, 24-го липня, що урядові війська розпочали наступ на північ країни, де в місті Фая-Лярґо окопалися заколотники, яким допомагає лівійський диктатор лідер Моаммар Каддафі. Урядові війська надіються відвоювати це північне чадське місто, яке вони здали заколотникам місяць тому, і вигнати заколотників і їх лівійських господарів за межі Чаду. Заколотники вже потерпіли кілька поразок на сході країни і відступили на північ, де надіються дати рішучий бій урядовим військам.

Проф. д-р Петро Стерчо

МАРТИРОЛОГІЯ УКЦЕРКВИ ПІД СОВЄТСЬКОЮ ВЛАДОЮ

II

Автор розглядає матрирологію двох єпископів Мукачівської епархії (з осідком в Ужгороді) — Теодора Ромжі, якого недобитого большевицьким танком на дорозі між Череївцями й Іванівцями отруєно в мукачівськім шпиталі 1-го листопада 1947 року, та таємно висвяченого єпископа Мовчазної Церкви Олександра Хіри, який помер 26-го травня 1983 року на засланні в Караганді. Насильному знищенню Греко-Католицької Церкви на Закарпатті присвячує автор три статті, з яких одна розглядає великий спротив вірних. Ще за життя єпископа Теодора Ромжі большевицька влада захопила Василіянський манастир на Чернечій Горі й приготовляла під час великого відпусту на Успення Пресвятої Богородиці перевести акт ліквідації Ужгородської Унії. Для того прибув зі Львова православний єпископ Макарій і д-р Г. Костельник, зі Станиславова єпископ Антоній Пельвецький, з Одеси єпископ Сергій, з Волині єпископ Варлаам, а київський екзарх вислав свого відпоручника протоієрея Ружицького. Але сталося нечуване! Як народ довідався у чому справа, то з коло 50,000 паломників на Чернечій Горі залишилося всього біля 3,000, а всі інші на таємний заклик єпископа Теодора Ромжі перейшли вбрід ріку Латорицю і взяли участь у відпустових відправах у місцевій греко-католицькій церкві в місті Мукачеві. Тому до кількох тижнів Владику Теодора большевики знищили.

Розглядаючи мартирологію Української Католицької Церкви на Закарпатті, автор присвятив чимало уваги світським священикам, а між ними одному з перших жертв большевицького терору по Другій світовій війні о. монс. д-рові Августинові Волошинові, президентові Карпато-Української Республіки, як і оо. Миколі Муранієві, Вікторові Дулишковичеві, Іванові Чейпешові, Кирилові Феделешові, о. проф. Дмитрові Поповичеві та „мученикові підпілля" о. Петрові Оросові. Присвятив автор дещо уваги й закарпатському „Костельникові" о. Іринеєві Кондратовичеві, який не лише „страха ради" пішов на співпрацю з режимом, але й цілковито заломався в самій вірі. Коли Синод Російської Православної Церкви в 1971 році в Загорську „нахабно відважився проголосити знесення Ужгородської унії", то закарпатські владики в Америці — Митрополит Степан Кочішко, єпископ Михайло Дудик і Еміліян Мігалик окремим пастирським листом з 6-го грудня 1971 року рішуче осудили й відкинули рішення Загорського Синоду.

В останньому, тобто шостому розділі своєї книжки, розглядає о. Пекар „Геройське свідчення віри на Пряшівщині. Перші дві з вісімнадцятьох статтей цього розділу розглядають „Наступ комуністів на Пряшівську Епархію" та „знищення Греко-Католицької Церкви в Чехо-Словаччині", яке заплянував на спеціяльній конференції у Карлових Варах, улітку 1948 року, сам міністер закордонних справ СССР Андрій Вишинський у співпраці з насадженим у Пряшеві висланцем Московського патріярха єпископом Елевтерієм Воронцовим. У противагу до закидів галицьким єпископам і духовенству про „співпрацю з фашистами", а зокрема „український буржуазний націоналізм", пряшівцянам, тобто єпископові Павлові Ґойдичеві, ЧСВВ, і його помічникові-єпископові Василеві Гопкові, Отцям Василіянам і Сестрам Скужебницям пришили підтримку Української Повстанської Армії. Під цим закидом усіх їх виарештовано, суджено й немилосердно карано в тюрмах і концентраційних таборах.

Автор описує процес проти о. Панкратія Гучка, ЧСВВ, пароха церкви св. Климентія у Празі, як і його товаришів недолі І. Зілинського, Г. Буранича та позаочно о. ігумена Савастіяна Сабола, ЧСВВ. Більш сенсаційним був процес єпископа Павла Ґойдича, ЧСВВ, що на нього словацько-московські комуністи зігнали майже всіх священиків, які на Пряшівщині перейшли на московське православ'я, а також багато римо-католицьких священиків, щоб усіх їх застрашити.

Описавши мартирологію єпископів Павла Ґойдича й Василя Гопка, який, до речі прийняв сан єпископа-помічника вже в часі частинного переслідування греко-католиків і „навертання" на московське православ'я, бо 11-го травня 1947 року, автор описує страждання своїх собратів Василіян оо. Полікарпа Булика, колишнього видатного ігумена манастиря на Чернечій Горі біля Мукачева, Йосафата Камінського та інших, а також світських священиків оо. Івана Чекана й Андрія Карцуба.

Три останні статті в цьому розділі трактують відновлення Пряшівської епархії в 1968 році і з тим зв'язаними терпіннями єпископа Василя Гопка, якого словацькі шовіністи не допустили до управління епархією, бо розгорнули вони повну словакізацію українців-русинів Пряшівщини. Дійшло до того, що так як поляки виличаються сьогодні українською іконою Божої Матері в Ченстохові, так словаки хваляться чудотворною іконою Божої Матері в Клокочові, звідки вони допомогли вигнати о. Івана Чекана, щоб там улаштувати центр паломництва для словаків. Тож, не лише московсько-словацькі комуністи, не лише висланники московського режимного патріярха, але й словацькі короткозорі шовіністи виступили аж трьома фронтами на знищення 350,000 русинів-українців і їх Греко-Католицької Церкви на Пряшівщині.

У кінцевій частині книжки автор передрукував становище Другого Ватиканського Собору про релігійну свободу, звернення українських владик до Отців Другого Ватиканського Собору з 1965 року, послання українських католицьких Владик до всіх Єпископів і вірних Католицької Церкви з 1967 року в справі мартирології Української Католицької Церкви під большевиками та звернення Патріярха й Кардинала Йосифа Сліпого до всіх єпископських конференцій у Католицькій Церкві і до державних представників при Апостольськомy Престолі в справі важкого положення Церкви під совєтською владою.

Немає сумніву в тому, що книга о. проф. д-ра Атанасія Пекаря, ЧСВВ, „Ісповідники віри нашої сучасности" дотепер найдокладніше та найширше трактує переслідування і намагання знищити Українську Католицьку Церкву на всіх етнографічних землях України та розповідає найдокладніше про життєві шляхи й мартирологію найбільшої кількости ієрархів, священиків, монахів, монахинь і мирян. Книжка написана в дусі Христової заповіді, щоб усі були одно, цікаво й легко, але на підставі перевірених фактів і документації. Вона читається легко та із зацікавленням, бо подає дуже образово людські переживання та людські терпіння.

Нема сумніву, що ця книжка о. Атанасія Пекаря, ЧСВВ, повинна знаходитися в бібліотеці кожної Школи Українознавства, кожної парохіяльної школи, кожної української наукової інституції чи вищої навчальної школи, а зокрема повинна вона бути настільною книгою у кожній українській родині. Книжка о. Пекаря повинна бути видана в усіх важливіших мовах світу й переслана кожному єпископові не лише Католицької Церкви в світі, але й провідникам усіх інших Церков, бо власне той „світ" повинен знати про мартирологію Української Католицької Церкви та її ісповідників віри.

Збагачуються ряди українських професіоналістів

Д-р Євген Заброцький

Українська парафія в Озон Парку разом з парохом о. крилошанином Любомиром Мудрим привітала віску, що їх член Євген Заброцький, син Інни і інженера Семена Заброцького, здається, не так ще давно вівтарний хлопець у церкві Св. Покрови, 11-го червня ц.р. закінчив медичні студії та одержав диплом доктора медицини.

Святочна церемонія вручення дипломів відбулася у Памер Гавз готелі в Чикаго в присутності президента і членів факультету Лайола університету, батьків та запрошених гостей. Євген Заброцький завдяки своїй пильності був прийнятий до середньої школи Стайвесент в Ню Йорку. Під час вакацій він відвідував університетські виклади; середню школу він закінчив з відзначенням на рік скорше і одержав стейтову стипендію. Опісля він поступив на медичний факультет в Колюмбійський університет, в якому був визначним студентом і попав на листу декана.

Крім приписаних для медицини предметів, він студіював ще англійську літературу й одержав диплом з ділянки літератури зі ступнем бакалавра. Медичні студії закінчив у Лайола університеті в Чикаго.

11-го червня ц.р. він одержав диплом доктора медицини і за його першим вибором був принятий як резидент у ділянці загальної хірургії до Гилсайд медікал центру в Ню Гайді Парку, Н. Й. Теперішній доктор паралельно зі загальною освітою від молодих років вчився української мови і релігії. Бувши членом карпатського лещатарського клюбу, він щорічно з великим захопленням перебував у лещатарських таборах та з ентузіязмом брав участь у лещатарських і тенісових змаганнях, що він збирається і далі продовжувати.

Д-р Євген Заброцький і його батьки є членами Українського Народного Союзу, який щиро вітає молодого лікаря Євгена з нагоди закінчення медичних студій, бажає йому дальших успіхів у вибраній ним професії.

Микола Шпитко

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА КАТЕДРА СВ.ВОЛОДИМИРА
в Ню Йорку
запрошує на
ХРАМОВЕ СВЯТО
СВ. РІВНОАПОСТОЛЬНОГО КНЯЗЯ ВОЛОДИМИРА,
яке відбудеться в НЕДІЛЮ, 31 ЛИПНЯ 1983 року на Українському Селі в Бавнд Брук.
О год. 10:30 ранку БОЖЕСТВЕННУ ЛІТУРГІЮ відслужить Високопреосвященніший Владика МАРКО в сослуженні о. Протодиякона В. ПОЛІЩУКА. Після Служби Божої —
ВДЯЧНИЙ МОЛЕБЕНЬ та ОСВЯЧЕННЯ ВОДИ,
а опісля
ПЕРЕКУСКА ТА ЗАБАВА
при звуках оркестри. Запрошуємо всіх на наше свято, а зацікавлені зможуть оглянути перший новозбудований будинок для пенсіонерів. Автобус від'їде від Катедри на 82 вул. о год. 8-ій ранку зі зупинкою на 10-ій вул. та 2-га Авеню.
Настоятель та Парафіяльна Управа

Центральна Управа
Організації Державного Відродження України (ОДВУ)
та **Управа Оселі ім. Олега Ольжича**
ввічливо запрошують Українську Громаду та Членство на
ЮВІЛЕЙНІ СВЯТКУВАННЯ
з нагоди 25-ліття Оселі ім. Олега Ольжича
що відбудуться в неділю, 7-го серпня 1983 р. на Оселі ім. Олега Ольжича в Лігайтоні, Па.
ПРОГРАМА
1. Год. 11:30 ранку — СЛУЖБА БОЖА
2. ЮВІЛЕЙНИЙ ОБІД з мистецькою програмою о 2-ій год. по пол. В мистецькій частині програми беруть участь: драматична акторка ЕВЕЛИНА БЕЛЮЦ, піяніст ЛЕОНІД ВЕРБИЦЬКИЙ, бандурист РОМАН ЛЕВИЦЬКИЙ.
3. Ювілейне слово — ВОЛОДИМИР РІЗНИК
4. Роздача грамот вдячности жертводавцям на фонд розбудови оселі.

Нічліги замовляти в адміністрації Оселі.
Тел.: 1-215-377-4621
За Центральну Управу ОДВУ і Управу Оселі ім. О. Ольжича:
Д-р Богдан Шебунчак, *голова ЦУ ОДВУ* **Мгр. Володимир Яців,** *секретар ЦУ ОДВУ*
Інж. Володимир Зуляк, *голова Оселі* **Д-р Петро Клюк,** *секретар Управи Оселі*

Ювілей СУЖК

Член Дирекції „Нового Шляху" мгр Е.Мастикаш (зліва) у відсутності Іванки Левицької приймає від голови СУЖК В. Дідюка грамоту для св. п. Василя Софронова-Левицького

Світлила Віра Ке

Речі, чим старші, стають ціннішими, а люди, чим старші, тим більше стоять на перешкоді молодшим і втрачають вартість. Якась стара парасоля, чи покручений столик кидають в екстазу любителів старовини, а стара людина приманює хіба тих, що хочуть заповнити „своїми" новий дім для старших віком людей, або тих, що насолоджуються роздмухуванням прірви між генераціями.

Не дивно, що люди так радісно влаштовують ювілеї, бо це чи не єдиний засіб, щоб підняти престиж власників старої метрики. Довголітній, діяльний голова зовсім недіяльної Спілки Українських Журналістів Канади, Василь Дідюк, навіть запустив собі шпичасту мефістофельську бороду зі срібними смугами, щоб стати відповідною декорацією для ювілею Спілки УЖК.

У цей святочний день накопичилося більше імпрез, ніж зірок на небі, проте, для вшанування журналістів з нагоди їхнього чвертьсторіччя масово явилися вірні шанувальники преси, з яких багато, навіть через грубі окуляри, не бачать дрібненького друку, терпеливо чекали в одній законспірованій „зальці" Інституту св. Володимира на кадило, яке традиційно, як годиться на ювілеї, повинно б ринути через микрофон.

За довгим столом, закритим білою скатертиною, сиділи, мов три свічки воскові, три журналістичні світилища: отець митрат і Ювілят у власній категорії, ред. Хомин, якого, кілька тижнів тому торонтонці всіх віровизнань вшанували величавим ювілеєм із 48-ма промовами (одна промова на кожних два роки життя!), ред. Солонинка і ред. Рахманний.

Голова СУЖК Василь Дідюк, господар та ініціятор цього свята, на самому початку розказав про славне минуле Спілки, а потім після блискучої, але досить односторонньої, доповіді достойного гостя з Монтреалю, ред. Рахманного, роздавав заслуженим членам і основоположникам Спілки грамоти. Його грамоту вручив йому широковідомий у ері звільнювання Валентина Мороза Липецький, який перед тим одержав грамоту від В.Дідюка.

Мистецька частина мала всього дві точки. Деклямувала поему „Каменярі" талановита Соня Федак-Сосняк, яку публіка слухає з великою приємністю, бо вона говорить спокійно, без патосу і не страждає під тягарем власного генія.

Тоді я сказала своїх питомих пару слів, щоб не виглядало, що ювілей СУЖК є ювілеєм чоловіків — для чоловіків. Не раз не зашкодить пригадати чоловічим зорям, що Бог сотворив не тільки Адама, але й Єву... Комбінація дотепу, правди, спостережень завжди настроює публіку зичливо та благородно і допомагає затримати здоровий глузд серед накопичення нереалістичних емоцій та суперлятивів, питомих для всіх ювілеїв світу. Мої слова пригодилися.

Ювілей не був би ювілеєм якщо б на ньому не споживали якихось страв. І тут приступили до до спільної трапези, скромної, але смачної, яку приготовила донька Вікторії та Прокопа Наумчуків власників радіовисильні „Пісня України". (П. Наумчук є скарбником СУЖК).

Ви, мабуть, дивуєтеся, чому я назвала доповідь ред. Рахманного блискучою, але односторонньою? Вона й справді була блискуча, але, тому що доповідач у своїй історії української преси оминув тих редакторів, з якими, чи то посварився, чи їх не любить, чи, може, про них забув, тому для мене ця доповідь видалася односторонньою. Зовсім можливо, що ред. Рахманний страшенно поспішав, і, так як буває всім приреченим пресі, йому не вистачило часу ще раз прочитати свій текст і через це непотрібно виринула тривіялізація цікавої теми.

Могандас К. Ґанді сказав: „Майже все, що робимо, колись не матиме ніякого значення, одначе, дуже важливо, щоб ми це робили".

Можливо, що й доповідь і ювілей не матимуть ніякого значення в майбутньому, проте добре й корисно, що вони відбулися.

Віра Ке

СУФА вшанує 70-річчя українського Пласту й 15-річчя смерти Дрота

В 1982-83 роках найстарша молодеча українська організація „Пласт" святкує 70-річчя свого заснування. З цього приводу Союз Українських Філателистів Австрії (СУФА) у рамках 13-ої різдвяної виставки поштових марок, що відбудеться від 25-го до 27-го листопада ц.р., влаштовує особливу виставку пластових марок. 26-го листопада спеціяльний відділ австрійської пошти на тій виставці вживатиме поштовий штемпель з приводу 70-річчя українського „Пласту" з двомовним німецько-українським написом. На штемплі за проєктом почесного члена СУФА, нашого графіка й мистця, українця з Відня Ергарда Штайгагена, бачимо портрет д-ра Олександра Тисовського, основоположника українського Пласту на тлі української пластової лілейки. На штемплі бачимо ще написи „Скоб" і „Дрот". Проф. д-ра Тисовського, який помер перед 15-ма роками, поховано на віденському центральному цвинтарі.

З приводу випуску цього штемпля, СУФА разом із українськими пластунами в Америці і Німеччині випустить відповідну кольорову святочну коверту. Текст-пояснення для коверти написала відома пластова діячка редакторка журналу „Юнак" Ольга Кузьмович з ЗСА.

Слід ще зазначити, що українські пластуни з Америки також підтримали випуск книжки „Відень 1683 - Козаки і Кульчицький" своїми фінансовими пожертвами. У зв'язку з цим належиться подяка також Романові Рогожові з Америки.

140-ліття смерти Безсмертного

ВІННІПЕГ ПОЧАВ ЮВІЛЕЙНІ СВЯТКУВАННЯ О. МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА

У вівторок, 7-го червня 1983 року, минуло рівно 140 літ, як у бідному й нужденному на той час селі Новосілках Ліських радехівського повіту закрив очі молодий і здібний священник, 32-літній о. Маркіян Шашкевич, з імени та творчости якого починається нова сторінка в історії західньої вітки українського народу. Це 140-ліття треба було пригадати всій українській спільноті у вільному світі, і хто ж мав це зробити, як не установа, присвячена виключно культові Великого Пробудника, як не Заповідник-Інститут ім. Маркіяна Шашкевича у Вінніпегу, що об'єднує поклонників шашкевичівського культу та більш ніж два десятки років веде свою працю?

Установа Маркіяна відчула цей свій обов'язок уже раніше, відбувся ряд нарад та засідань і зроблено плян: під пам'ятником Шашкевича у Вінніпегу відбути маніфестаційні збори і покласти вінки; видати портрет о. Маркіяна і виставкою шашкевичівської літератури і концертом дати початок святкуванням 140-ліття Пробудника, а врочистою науковою сесією переглянути творчість незабутнього Маркіяна та відзначити його місце й заслуги у відродженні України XIX і XX століть, яке триває до сьогодні.

Заплановано, перевірено і виконано. Поклін вінками і прапорами, святковий концерт, виставка і презентація портрету громаді — у неділю 12-го червня; Шашкевичівська Сесія УВАН — восени 1983 року. Все концентрується у кварталі найстаршого поселення українців у Вінніпегу, де від 1925 року діє також Рідна Школа ім. М. Шашкевича і де у 100-ліття смерти поета був заходом тієї ж установи поставлений пам'ятник Маркіянові Шашкевичеві. Він стояв на окремому скверику біля Свято-Андріївської церкви того ж кварталу з англійською назвою Поінт Даглес і українською Шашкевичівською дільницею. Минулого року заходами Заповідника-Інституту цей скверик злучено з новоствореним тут же міським зеленцем і надано йому офіційну назву „Маркіян Шашкевич Парк". Це хіба єдиний такий парк на цьому континенті, а що за який тиждень до плянованого 140-ліття пам'ятник був кимсь пошкоджений і коштом міста відбудований, то цьогорічний Шашкевичівський Ювілей дістав ще й присмак своєрідної сенсації, широко обговорюваної в англомовних щоденниках, по радіо та в телевізії.

Під пам'ятником Пробудника

Згадані вже моменти, може й те, що й небо було хмарне й відстрашило декого від озера та виїзду поза місто, зумовили справді несподіваний успіх вінніпегського поклону М. Шашкевичеві. Коли після співаної Св. Літургії у Свято-Андріївській церкві рушила з-під неї походом організована українська громада під пам'ятник, ті, що бачили давніше не одну таку імпрезу, визнали в один голос, що це був — дякуючи нашим дивізійникам і зокрема поручникові Юрієві Гнатюкові, що керував усім, — один з найкращих таких походів.

Чергою, голова і члени Ювілейного комітету та члени управи Заповідника-Інституту (обидва під головством д-ра Михайла Марунчака), за ними вісім організаційних прапорів з почотами в одностроях, далі вінки від Заповідника й організованого жіноцтва та шкільна дітвора з квітами, наше духовенство з Єпископом Мироном на чолі, хор Свято-Андріївської церкви, делегати установ і велика українська громада чвірками подалися чистою та замкненою для руху вулицею до місця, де над кольористо уставленою масою задумано стояло бронзове погруддя Великого Маркіяна. В асисті шамбелянів о. Р. Добрянського та о. А. Пакоша Владика Мирон відправив коротку Богослужбу, до якої зразковий супровід дав хор згаданої вже церкви під батутою Володимира Матвіїва, та коротко промовив до святочно настроєного народу. Положено вінки, пам'ятник окроплено свяченою водою. Президент КУК Іван Новосад з'ясував у своїй промові значення всього святкування тієї ж неділі. Тут же, під пам'ятником, учні Школи Українознавства свв. Володимира і Ольги (Р. Петрик, Н. Костецька, С. Дребот, Л. Коновальчук і Р. Кучер) виконали збірну деклямацію відомої поезії Маркіяна Шашкевича „Підлисся" та поклали від себе і своїх побратимів-школярів квіти.

Підпам'ятникову частину 140-ліття безсмертного Маркіяна, яка щиро зворушила коло 500 присутніх і яку фільмовано, закінчив величчо спів-молитва „Боже Великий Творче Всесильний" — і частина зібраних подалася справжньою річкою до недалекої Рідної Школи ім. Маркіяна Шашкевича при цій же вулиці Юклид.

Тут вітав прибулих великий, виконаний 20 літ раніше, бо у 120-ліття смерти Поета-Пробудника, портрет Маркіяна Шашкевича, — твір вінніпегського мистця Романа Коваля, під яким стояла ваза з розквітлим бузком. Люди напливали такою хвилею, що незабаром забракло місць і довелося доносити крісла, поки в залі взагалі стало тісно. Як потім підраховано, близько 250 осіб були учасниками цієї частини великого поклону Маркіянові.

Коли на залю прибув Митрополит Максим, голова Заповідника-Інституту ім. Маркіяна Шашкевича д-р М. Марунчак, що є також президентом Української Вільної Академії Наук, редактором періодичного журналу „Шашкевичіяна" та автором відомих публікацій з історії українців Канади, добрим і змістовним словом відкрив святковий концерт, привітав присутніх та запросив до головної промови Митрополита, довші і, як завжди, речеві та глибокі змістом висновки якого зосереджувались на стані української проблеми до Маркіяна та на його візії і посвяті для неї.

Митрополит різко і відважно засудив усіх і все, що йшло б у розріз з ідеями Шашкевича „вирвеш ми душу, але віри не вирвеш" та „руська мати нас родила — чом же мова єй не мила" і назвав такі дії простим гріхом проти Божих законів про життя й розвій кожного народу, за який мусить прийти теж кара Божа. Слова Владики зробили сильне враження на залі.

Ще поки підняв голос Митрополит Максим, присутні дістали вже першу мистецьку точку святкувань, що всі були оформлені нашими молодечими творчими силами і чергу яких тепер почав хор „Гуслі" з 14-ох молодих співаків під диригентурою Михайла Закалужного. Цей хор, що постав з амбітних алюмнів Колегії в Роблині та роками вже служить добрим виконанням рідних пісень своїй громаді, відразу ж здобув залю своїм виглядом і ще більш виконанням трьох пісень (Ой, пущу я кониченька", „Де Дніпро наш котить хвилі" та „Стрілецький марш"), за які дістав міцні оплески. Потім виступили три бандуристки з капелі „Золоті струни" (Ліза Лукашенко, Лариса Продан і Христя Сікорська), що так само дістали сильні оплески і за проспівану у супроводі бандур „Бондарівну" і за чисто музичні „Запорозький марш" та ще більше за „Гомін степів". Ця трійка відома вже своїй громаді і користається її признанням. Доброю деклямацією пописалася і тепер молода й талановита рецитаторка Тамара Горецька у вірші Р. Завадовича „Рідна мова", а їй на зміну прийшла така ж талановита, оригінальна своїм інструментом і завжди мила з вигляду 14-літня Келлі Сеньків, що кожний раз чарує глядачів грою на цимбалах, перебравши цей талант від свого діда і батька цимбалістів та музично обдарованої матері. Тепер вона дістала признання залі за „В'язанку українських пісень".

Після формального відчитання і привітання представників 18-ох організацій, що взяли участь у святкуванні та зокрема справді рідкісної гості Ганни Баран з Саскатуну, організаційної референтки Світового Об'єднання Українських Жіночих Організацій, після запрошення їх вписатись до Пропам'ятної Книги Заповідника та запрошення присутніх на залі оглянути Шашкевичівську ювілейну виставку і почастуватись кавою та солодким, прийшла й остання точка концерту — виступ відомого у Вінніпегу дівочого квартету „Троянда" (бандуристка Оля Буяр та вокалістки Н. Буяр, М. Паучок і Л. Гаврищків), що відспівали дзвінко й по-мистецьки „Ой у вишневому саду" та бадьорий „Марш України", глибоко зворушивши слухачів піснею-твором В. Івасюка „Балада про мальви". Ще подяка д-ра Марунчака, що вів увесь концерт, виконавцям, ініціяторам та учасникам концерту, і всі присутні на залі грімко заспівали „Ще не вмерла".

Виставка публікацій, портрет і солодке

Представники організацій, що були на залі, подалися до стола, де підписували Пропам'ятну Книгу та діставали для своїх домівок спеціяльно виданий Заповідником на це 140-ліття мистецький портрет Маркіяна кисти Романа Коваля, який присутній на залі мистець бажаючим ще й підписував на спогад; інші обляглили велику, під цілою стіною, виставку видатних у різних часах творів Маркіяна та публікацій про нього, серед яких справді рідкісною сенсацією був оригінальний примірник славетної й історичної „Русалки Дністровоі" з 1837 року, мабуть, єдиної такої на континенті Америки, що її тепер ласкаво передали для виставки Отці Василіяни із свого Музею-Архіву в Мондері, Алберта. Врешті, ті, що були на Службі Божій у церкві, потім під пам'ятником, а тепер на залі і мали право зголодніти, підходили до великого гостинного столу вздовж другої стіни, де від членок Заповідника діставали пахучу каву та солодке, подароване на цю оказію українською пекарнею „Ґолден Бі Бейкері".

Вражінь було стільки, святкування було таке рівнограннє, що було про що поговорити та поділитись поглядами. До того обговорювано теж справу нового портрету, що його можна в Заповідникові дістати та який повинен знайтись в хаті тих, хто любить свого Великого Маркіяна, як обговорювано також і Ювілейну виставку, що її перенесено до Історичного Музею УВАН в Будівлі КУК та де її можна буде довший час оглядати.

Вінніпег і його Заповідник-Інститут Маркіяна Шашкевича добре розпочав це відзначування.

А. Курдидик

ХОР ім. МИТРОПОЛИТА А. ШЕПТИЦЬКОГО в НЮ ЙОРКУ
повідомляє, що
СЛУЖБА БОЖА з ПАНАХИДОЮ
за спокій душі
бл. п.
інж. ЄВГЕНА МАКАРА
який відійшов у Вічність 15-го червня 1983 р.
відправиться в неділю, 31-го липня 1983 р.
о год. 10-ій рано в церкві Св. Юра в Ню Йорку.
Родину, Хористів і Знайомих просить взяти участь у відправі
УПРАВА ХОРУ

†

Ділимося сумною вісткою, що 16-го липня 1983 р. на 73-му році життя відійшов від нас у Вічність наш Найдорожчий Тато, Дідо, Зять, Брат, Вуйко і Шваґер
бл. п.
ДАНИЛО ВОЛЧУК
уроджений в Україні
В глибокому смутку:
син — РОМАН з дружиною ПЕСЕЮ
внуки — РОМАН, БОГДАН
тесть — ІВАН ВОВЧУК
шваґер — ТЕОДОР з дружиною ІРИНОЮ
сестрінка — МАРИСЯ з родиною
брат — ЙОСИФ з родиною в Україні
сестри — ЕМІЛЯ, ТЕОФІЛЯ з родиною в Польщі

КРАЙОВА УПРАВА БРАТСТВА І. УД УНА
ділиться сумною вісткою із Побратимами, Українськими Комбатантами та Українським Громадянством, що член Президії Братства, кол. старшина І. УД УНА, член Капітули Пропам'ятних Відзнак, член ОУН на Рідних Землях та активний громадський діяч
сл. п.
ЛЮБОМИР С. РИХТИЦЬКИЙ
ненадійно відійшов у Вічність, дня 16-го липня 1983 р.
Великим болем опечаленій Дружині, Дітям і Родині Покійного, складаємо від всіх кол. Вояків Дивізії, глибоке співчуття
Крайова Управа Братства І. УД УНА

Чайний вечір 51-го Відділу СУА в Милвокі

У дні 25-го червня ц.р. 51-ий Відділ СУА в Милвокі, Вис., приготовив нашій українській громаді милу несподіванку і запросив її на свій „Чайний вечір". Не помилюся, якщо скажу, що не тільки чай і солодке були знамениті, бо наші патріотичні членки з СУА приготовили нам і духовний пир. Вечір цей був виповнений мистецьким читанням творів наших письменниць та піснями у виконанні знаменитого квартету жінок з місцевого Відділу СУА у складі: Уляни і Олі Тишинських, Ірини Новак і мгр Неонілі Лехман.

Відкрила вечір о год. 7:30 Мирослава Цибрівська, голова Відділу, яка прочитала нам есей Іванни Савицької „Ой, верше мій, верше!" Всі ми були думками разом з авгоркою там,у нашому лемківському Бескиді, де все ніби таке саме, але ні—там бс нема вже нашого милого народу, не чути нашої мови, не йде вже з церковці лемківське весілля і не співає весільних пісень.

Потім виступав квартет СУА, який гарно заспівав нам пісню „Ой, верше мій, верше!". Вирізнявся милий альт Уляни Тишинської.

Мгр Марія Пискір помистецьки прочитала новелю Уляни Любович „Любов не одне має ім'я". Мгр Неоніля Лехман прочитала поезію Олени Теліги „Поворот", а М. Цибрівська—смі-ховинку Гриця Зозулі (ЕК-А) „Тримаймоси!"

Квартет СУА знову заспівав „Ти признайся мені" Володимира Івасюка. Мгр М. Пискір прочитала вірш Зої Когут „Заслуженій діячці", а квартет заспівав ще дві пісні—„Стоїть гора високая" і „Несе Галя воду". Цим програма була вичерпана, і голова СУА мгр М. Цибрівська закрила цей дуже приємний і корисний вечір, а також попросила всіх заспівати мгр Неонілі Лехман многоліття з нагоди дня її народження.

Розбавлені гості не поспішили додому, а співали наші старі популярні пісні. Від гостей виступив директор Омелян Догуш і подякував голові Відділу за милий вечір та побажав многих літ заслуженій діячці Неонілі Лехман. Своє слово закінчив він цитатою з поеми Івана Франка „Мойсей". Був ще розграш двох помистецьки прикрашених тортів роботи союзянки Софії Пашковської. Один з них виграла Оля Тишинська, а другий—Катруся Яремко і подарувала його ювілятці Неонілі Лехман. Всіх присутніх було тільки 30 осіб. Ті, що не були, можуть пошкодувати, бо „Чайний вечір" був милий і культурний.

Микола Яремко

ВІДОМА ФІРМА ОПИТУВАННЯ, т. зв. Ґеллоп Полл, перевела анкету серед католиків у Америці, де одним з головних питань було, чи священики мають мати право одружуватися. На це питання три п'ятих (тобто 58 відсотків) всіх опитаних відповіли, що так, і лише 33 відсотки католиків латинського обряду сказали, що священик має лишатися в целібаті. За одруження найбільше голосували молодь і жіноцтво.

300-ліття відсічі Відня—300-ліття віденської каварні

Численними імпрезами і святкуваннями Відень цього року відзначитиме 300-ліття свого звільнення від другої турецької облоги в 1683 році. З цього приводу також австрійська пошта випустить спеціяльну пропам'ятну марку-бльок, який зображує малюнок Гефельса „Битва за Відень, 1683" з історичного Відня; номінальна ціна згаданого бльоку виноситиме 6 австрійських шилінгів.

Під час імпрез з нагоди цієї дійсно історичної річниці мало (або майже нічого) говоритимуть про ролю, яку відігравали українці в цій для цілої християнської Европи важливій події.

Далекоглядний Папа Інокентій XI дуже добре тоді знав про бойову силу українських козаків і тому наказав своєму нунцієві в Польщі навербувати українських козаків для війська, яке мало воювати проти турків, що нападали на Европу. Папа Інокентій XI призначив також відповідні суми грошей для козацької армії, яка рішучо причинилася до того, щоб відбити турецький напад на Відень, тодішній центр християнської Европи.

Але також головнокомандуючий християнського відсічного війська польський король Ян III Собєський був великим приятелем українського козацтва й тому всіми силами старався завербувати якнайбільше козаків для свого війська. Один очевидець,французький дворянин польського короля Д'Алєрак звітував: „Я чув не раз, як Собєський вихвалював це військо козаків, жалувався на його повільний навір і від'їжджаючи в похід, доручив королевій висилати поспішно новобранців за ним. Одним словом, треба було думати, що рятунок Відня залежить тільки від козаків". Для опіки над православними козаками в католицькому відсічному війську прибув до Відня львівський православний єпископ Йосиф Шумлянський, який був приятелем Собєського. Він був поранений там у битві на Каленберзі 12 вересня 1683-го року

Юрій Франц Кульчицький також відіграв важливу ролю в тих давноминулих днях. Його подвиг полягає в тому, що вдалося йому перекрастися з турками обложеного Відня до війська князя Карла Льотрінґського, яке стояло на північному березі Дунаю, де він передав відповідні вістки, а тоді повернувся до міста.

Хоч Кульчицький не був першим каварником у Відні, але щойно він спопуляризував цю віденську інституцію, й тому до нинішнього дня називають його патріярхом віденських каварників. Майже кожний знає, що Кульчицький відігравав таку велику ролю в історії столичного міста Австрії, але мало хто знає, що він був українцем. Його предки свого часу прийшли в околицю Самбора на Бойківщині із Полісся в карпатських околицях за часів Галицького князя Льва І Даниловича (1264—1289). Отже Кульчицький був польським підданим, бо за часів короля Собєського майже ціла правобережна Україна належала до Польщі, але нема сумнівів про українське походження Кульчицького. Його потомки живуть до нинішних днів.

Всі ці факти були причиною того,що українська громада у Відні під проводом Союзу Українських Філателістів Австрії (СУФА) вирішила різними імпрезами та ініціятивами відзначити цей вклад, яким українці причинилися до визволення Відня від другої турецької облоги перед 300 роками.

Вже в квітні появилася книжка „Відень 1683 - Козаки і Кульцицький", яку написав голова СУФА Борис Ямінський та по-мистецькому оформив почесний голова СУФА Ергард Штайнгаген

Перед святкуваннями у вересні появиться платівка з козацькими піснями, які наспівав український хор при церкві св. ВМ. Варвари у Відні під диригуванням заслуженого українського композитора й заступника голови СУФА проф. Андрія Гнатишина. Ця платівка продукується в українському відділі Ватиканського Радіо в Римі під організацією почесного члена СУФА, ректора української Папської колегії св. Йосафата в Римі, о. проф. д-ра Софрона Мудрого, ЧСВВ.

Головною подією, якою віденські українці нагадуватимуть про причинок своїх земляків для врятування Відня в році 1683, буде, без сумніву, виставка поштових марок СУФА під почесним патронатом віденського посадника Леопольда Граца, яка, завдяки послужливості клюбу віденських каварників, може відбутися в традиційній і нещодавно знову відкритій каварні „Кафе Централь" (Відень І, Геренгассе, 14 Фраюнг 2) від 9-го до 12-го вересня ц.р.

Виставка, яка стоятиме під моттом „300-ліття відсічі Відня—300-ліття віденської каварні" і яку офіційно відкриє генеральний директор австрійської пошти і почесний предсідник СУФА д-р Гайнріх Ібляйс у п'ятницю, 9-го вересня ц.р., в 8-ій год., буде відкрита в таких днях і годинах: п'ятниця, 9-го вересня, від 8-ої до 6-ої год; субота, 10-го вересня від 9-ої до 12-ої і від 1-ої до 5-ої год. вечора; неділя, 11-го вересня,від 9-ої до 12-ої і від 1-ої до 5-ої год; понеділок, 12-го вересня від 8-ої до 1-ої год. по полудні.

Під час виставки урядуватиме там спеціяльний відділ австрійської пошти,при якому вживатимуть п'ять різних спеціяльних поштових штемплів з німецько-українськими написами. Штемпель від 9-го вересня показує українського козака, катедру св. Степана у Відні, частину старих віденських мурів і бастіонів та турецькі шатра. В той день вживатимуть також штемпель „першоднівки" до пропам'ятної марки-бльоку „300-ліття відсічі Відня".

На штемлі з 10-го вересня бачимо портрет патріярха віденських каварників Юрія Франца Кульчицького. Штемпель з 11-го вересня також присвячений віденській каварні—він зображує типову сцену з віденської каварні: навіть газета й „славна" склянка води не бракують. На спеціяльному штемплі з 12-го вересня бачимо прапор і печатку українських козаків.

В цей день, 12-го вересня,-властивий день річниці 300-ліття визволення Відня від другої турецької облоги,—СУФА зорганізує додаткову велику атракцію разом із австрійською поштою, так звану „козацьку кінну пошту", яка стартуватиме від палати Ферстеля, в якій знаходиться також каварня „Кафе Централь" (Відень І, Фрашиг 2) і допровадить аж до подвір'я головної віденської пошти (Відень І, Постгассе 10). Три вершники в українських козацьких строях транспортуватимуть листівки зі спеціяльним штемплем, який з того приводу випустить австрійська пошта. Він показує українського козака на коні. Всі листівки для тієї „козацької кінної пошти" треба надати на спеціяльному відділі австрійської пошти в каварні „Кафе Централь" найпізніше до 12-го вересня 1-ша год. о полудні. Сама „козацька кінна пошта" піде в рух о год. 3-ій.

Всі спеціяльні штемплі, яких вживатимуть в каварні „Кафе Централь" виготовив наш заслужений почесний член СУФА, українець з Відня, Ергард Штайнгаген. Його штемлі здобули собі вже велику популярність як між австрійськими, так і між українськими збирачами поштових марок.

9-го вересня від 2-ої до 6-ої год., в день „першоднівки" бльоку „300-ліття відсічі Відня", в каварні „Кафе Централь" в рамках виставки СУФА три мистці даватимуть власноручні автографи: Августа Бечкер, яка виготовила проєкт австрійського пропам'ятного бльоку з приводу „300-ліття відсічі Відня"; Вольфганг Зайдель, який вирізьбив цей проєкт в сталевій плиті для друку, й наш почесний член Е. Штайгаген, який виготовив проєкти спеціяльних поштових штемплів.

Самозрозуміло, для всіх спеціяльних штемплів СУФА випустить ряд спеціяльних святочних коверт і листівок, надрукованих у кольорах. Продуцентом майже всіх випусків є найбільша австрійська фірма філателістичних коверт „Вієна ФДЦ" властитель якої є членом СУФА. В каварні „Кафе Централь" відвідувачів зустріне ще одна велика атракція: кожний відвідувач матиме можливість карбувати спеціяльні пропам'ятні монети: одна з них показуватиме печатку українських козаків та емблему СУФА, а друга-портрет Юрія Франца Кульчицького і герб віденських каварників. Машина для карбування монет стоятиме на виставці СУФА від 9-го до 11-го вересня. Одна алюмінькова монета коштуватиме 20 австрійських шилінгів

Всіх наших членів і приятелів в Америці і Канаді ще раз повідомляємо, що з приводу української частини святкувань „300-ліття відсічі Відня" українське подорожне бюро СКОВП Марійка Гельбіґ в Нюарку, Н. Дж., організує спеціяльну туру до Відня, що триватиме від 7-го до 14-го вересня ц.р. під гаслом „Відень під козацькими прапорами". Ціна тури включно з перелетом виносить 999 американських долярів. Всі учасники матимуть нагоду не тільки оглянути Відень, але також бути на всіх точках святочної програми, в яких братимуть участь віденські українці, а також кожного дня бути на виставці СУФА в каварні „Кафе Централь".

У суботу, 10-го вересня, починаючи від год. 3-ої по полудні на площі перед цісарською палатою „гофбург" в центрі міста Відня буде відправлена т. зв. „европейська Вечірня", в якій братиме участь Папа Іван Павло II. Під час відправи співатиме також український хор церкви св. ВМ. Варвари у Віді під диригуванням проф. А. Гнатишина. В цей самий день о год. 7-ій увечері наш хор виступатиме на концерті українських козацьких пісень в каварні „Кафе Централь".

11-го вересня о год. 11-ій Папа Іван Павло II, який з приводу з'їзду австрійських католиків перебуватиме у Відні, відправить торжественну Службу Божу у віденському дунайському парку. На цю відправу прибудуть також українські громадяни з Відня; гості з Америки також матимуть нагоду піти на цю Папську Службу Божу. В неділю ввечері о год. 7-ій члени СУФА, наш хор та гості з Америки стрінуться на традиційному віденському „гойріген" при вечері та чарці вина на периферії Відня у Ґрінцінґу.

У понеділок, 12-го вересня, закінчуємо українську програму" з приводу відсічі Відня. О год. 7-ій вечора стартуватиме „козацька кінна пошта" коло палати Ферстеля (Відень І, Фраюнг2). Наш гість з Риму о. проф. д-р Софрон Мудрий, ЧСВВ, і парох української греко-католицької церкви св. ВМ. Варвари у Відні о. шамбелян д-р Олександер Остгайм-Дзерович відправлять торжественну Службу Божу з панахидою в пам'ять наших козаків і Юрія Франца Кульчицького, які перед 300 роками допомогли визволити Відень від турецької облоги, о год. 6-ій в церкві св. ВМ. Варвари. Співатиме церковний хор під диригуванням проф. А. Гнатишина.

Після відправи почесний предсідник СУФА генеральний директор австрійської пошти д-р Гайнріх Ібляйс запрошує на прийняття до святочної бароккової залі в генеральній дирекції австрійської пошти (вхід коло церкви св. ВМ. Варвари). Вступ на прийняття—за особистим запрошенням; такі запрошення дістануть також наші гості з Америки.

За інформаціями товариства „Бойківщина" з Філядельфії, Світовий Конґрес Вільних Українців 1983 рік проголосив роком Юрія Франца Кульчицького.

До проблеми...

(Закінчення зі ст. 2)

ного, що протиставлялося їхній ідеї української державної суверенности та правам української людини.

Західні подорожани не хотіли бачити того, що українські жертви, до яких вони ставилися з такою байдужістю в дійсності творили в віках українську націю безсмертною та непоборною у боротьбі двох духовостей — української з російською. Вони бачили в СССР „рух за мир" і хотіли наслідувати його в себе. Так вони: одні с в і д о м о і інші н е с в і д о м о прокладали річище не тільки до напливу большевизму до західніх держав, але й до напливу до них таких вишколених Москвою кадрів, що ними в тридцятих роках були оті російські кадри в Україні, про які була мова на початку цієї статті.

Які ж висновки для нас супроти такого байдужого ставлення до українських жертв західнього світу?

Гірка доля, що спіткала Україну в нашу добу та ті великі жертви понесені нею, в першу чергу вчать нас обов'язку відстоювати свою національну збірну індивідуальність, дбати за повну власнопідметність наших чинів на всіх відтинках української державної дії та не покладатися на чужі сили, що вже неоднаразово нас обдурювали. Відтак вчать вони нас бути свідомими того, що українська національно-державна ідея має в собі дуже багато загальнолюдського й що вона далеко ближче стоїть до віднайдення синтези ідей світу й до знайдення формули в розв'язці проблеми світового миру, чим оті накидувані нам Сходом і Заходом атеїстично-комуністичні й інші подібні їм „універсальні" ідеї.

Та для здійснення української національно-державної ідеї в житті, ми повинні мати відповідні для цього сили і передумовою до створення таких сил стоять перед нами такі вимоги:

1) Створення психологічно сприятливих настанов в українському і оточуючому нас світі для поборення отієї большевицької пропаганди, що так намагається розкласти нас ізсередини та вбити клин поміж найактивнішими з нас на протисовєтському фронті;

2) спрямування усіх наших заходів на опанування внутрішніх справ і розв'язку проблеми нашого пов'язання із національними рухами тих народів, наставлення яких до совєтської імперії має психологічну спільність із нашим наставленням;

3) звести всі ті національно-творчі думки, в які століттями український народ утілював свою національно-державну ідею, в одноцілу державну думку (в систему, що містить в собі синтезу ідеї нації), в якій би ідеології (системи ідей груп) були б тільки їх похідними;

4) збільшити наші інформаційні засоби та унезалежнити їх від небажаних нам чужих впливів.

І так у сьогоднішні дні, в які ми вшановуємо пам'ять українських жертв у 50-ліття найбільшої трагедії в Україні, в почутті святого обов'язку перед збірним духом українських жертв, перебудувавшись духово і психологічно, ми повинні спільними силами продовжувати боротьбу за цю ідею, в ім'я якої український народ у нашу добу приніс стільки жертв.

Під роздуми...

(Закінчення зі ст. 2)

ти не хотіли, бо вперше про цей совєтсько-московський голодомор довідались. Вони цим були потрясені. Про цей голод було поміщено вістки в тутешній пресі. І ось за деякий час я отримав добрих кілька сот чисел цієї газети (без жодного супровідного листа). Проте догадавшись, чому мені вислано „Український Тижневик", я не змарнував ані одного числа, а розповсюдив газети по всіх місцях: по вестибюлях та в бібліотеці тут, де я працюю. Користь з цього була подвійна, бо протягом трьох днів газети були розібрані. А коли кілька днів по цьому випадку отримав від секретаріяту ІСНО блянки петицій, то майже всі американці, до яких я звертався за підписом петиції, підписавши її, звернули мені увагу на те, що вони читали про цю українську трагедію в пресі. Ці американські мої співгромадяни без натиску підписували — як сказано— петицію.

При нагоді належиться подяка УНСоюзові та „Українському Тижневикові" за шляхетне діло та за фінансові витрати для загального добра. Коли я над цим роздумував, то прийшов до висновку, що коли б ми робили все пляново, а УН Союз і видавництво видрукували б з мільйон цих чисел, то було б що розповсюджувати поміж англомовним читачем. Бо й дійсно, порозсилавши їх до більших осередків українського поселення для роздачі іншим, як це я робив, можна собі тільки уявити, яку колосальну позитивну працю було б зроблено для української справи. Та,як вгорі зазначив, треба тільки хотіти, і треба пляновости, а в нас обмаль одного і другого. Але ніколи не пізно взятися добре за діло.

УІА дістав...

(Продовження зі стор. 1)

сеньйорів. Так Інститут мав вже три зустрічей-вечорів для старших віком громадян і на кожному з вечорів було присутніх 150 осіб. Вечори для сеньйорів з цікавою і корисною програмою стали в центрі уваги і Владики Василя Лостена і міської влади Ню Йорку, навіть телевізійного коментатора Джана Гесса та інших. Розповіла Л. Савойка, що польські сеньйори, заохочені українським прикладом, висловлюють також бажання робити подібні вечори-зустрічі для своїх членів.

Взагалі співпраця поміж етнічними групами і загальноамериканськими є і побажана і конечна, якщо Інститут має тривало мати рік-у-рік звільнення від податків. Активності УІА не сміють маліти чи заникати, а навпаки — активізація повинна поширюватися і рости. Своєрідний „вихід з власного гетто" ще й тому потрібний, — каже В. Назаревич, — що чинники, від яких залежить знесення податку, ставлять основне питання: що ви робите для міста, для нюйоркчан? У відповідь не можна дати лише доброчинність у відношення до самих українців. Тому УІА включає в свої програми і еспаномовних американців, афганців і поляків та інших громадян Ню Йорку, і повинен так продовжувати робити.

Не менш особливою ділянкою праці, — казав В. Баранецький, — є праця з молоддю, студентством. Тут також українська громада, здебільшого через щоденник „Свободу" і „Український Тижневик", поінформована про вже встановлені в УІА вишкільно-освітні програми. УІА асоційований з Гантерським коледжом. Тепер УІА старається про визнання курсів-лекцій Інституту Колюмбійським університетом. Широко УІА співпрацює з Українським Гарвардом та іншими освітніми центрами.

Цікавою буде співпраця з „новими знайомими", з тими організаціями, які входили до Координаційного комітету неприбутковців-організацій, з якими українці (Назаревич і Баранецький) добре познайомилися й заприязнилися. Цей Комітет, що постав для „короткого завдання", до речі, не має наміру себе ліквідувати, а бажає перетворитися в постійно діючий комітет чи раду, що продовжуватиме дорадчу працю при Міській раді як тіло, допоміжне до нюйоркської Ради Мистецтв, наприклад. УІА став виразно помітний, і не одна організація шукає в українців „експертизи", дійсного вміння добре вести працю, вміти поставити собі напрямні, дотримуватися їх, цим добивак чись до цілі.

На закінчення дещо з плянів на майбутнє: ті успішні програми, які вже відбуваються в УІА, треба вести далі. Існує добра думка познайомити з подібною працею теж інші українські осередки. Цього року і на початку 1984 УІА дасть ще більше уваги справі Великого голоду. Зокрема пляновано вже тепер симпозіюм про геноцид, в якому загинуло понад сім мільйонів українського селянства, весною 1984 року з участю неукраїнських і українських науковців, знавців цієї справи. Продовжуватиметься також праця з молоддю і сеньйорами. Але особливий наголос Інститут покладе на здобування нових членів для УІА. Кінцева мета — 600 членів, має бути осягнена, якщо Інститут має мати відповідне фінансове забезпечення для своїх цінних програм, з яких користає вся українська громада, а не саме членство УІА. Минув час, що це був „ексклюзивний клюб", — кажуть гості в редакції, — тепер це наше справжнє „вікно у світ", з якого світло падає на кожного з нас, а не тільки на „вибраних".